

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)

SSN Tomasz Przesławski

SSN Maria Szczepaniec (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi W.W.

przy udziale Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu o sygn. akt III APa 38/25 toczącym się przed Sądem Apelacyjnym
w Katowicach

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 11 czerwca 2026 r.,

- 1. umarza postępowanie w przedmiocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych;**
- 2. oddala skargę.**

Tomasz Przesławski Oktawian Nawrot Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

W.W. (dalej: „skarżący”) pismem z dnia 3 kwietnia 2026 r. (data prezentaty biura podawczego) wniósł skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie o sygn. akt III APa 38/25 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach. Skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach pod sygn. akt III APa 38/25 nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. zalecenie sądowi prowadzącemu postępowanie niezwłoczne wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 10 000 zł;
4. zwolnienie skarżącego w całości od kosztów sądowych w postępowaniu ze skargi na przewlekłość postępowania.

W uzasadnieniu skargi na przewlekłość postępowania wskazano, że apelacja wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 20 sierpnia 2025 r. Zdaniem skarżącego od tego czasu, tj. przez okres przekraczający 7 miesięcy, sąd nie podjął żadnej czynności merytorycznej zmierzającej do rozstrzygnięcia sprawy. Nie wyznaczono terminu rozprawy apelacyjnej. Dnia 26 marca 2026 r. skarżący otrzymał z Sądu Apelacyjnego w Katowicach pismo informujące o znacznym wydłużeniu rozpoznania apelacji z przyczyn kadrowych.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach w piśmie z 20 maja 2026 r. stanowiącym odpowiedź na skargę wniósł o jej oddalenie w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2

ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która rwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 19 października 2017 r., III SPP 42/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając, czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłości postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów

prowadzących sprawę oraz znaczenie materii objętej skargą (wyroki ETPC z: 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

Postępowanie sądowe zostało zainicjowane wniesieniem pozwu do Sądu Rejonowego w Tychach dnia 30 grudnia 2024 r. Wyrokiem z dnia 15 maja 2025 r., sygn. akt XI P 16/25 Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo skarżącego. Akta wraz z apelacją skarżącego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Katowicach w dniu 20 sierpnia 2025 r. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt III APa 38/25. W dniu 21 sierpnia 2025 r. sprawa przydzielona została sędziemu referentowi. Dnia 8 września 2025 r. dokonano kontroli formalnej apelacji i wezwano skarżącego do uzupełnienia braków formalnych. W dniu 22 września 2025 r. wypożyczono akta do Prokuratury Rejonowej w Katowicach, zostały one zwrócone w dniu 22 października 2025 r. W dniu 27 października 2025 r. wypożyczono akta osobowe do Sądu Okręgowego w Katowicach. Dnia 17 grudnia 2025 r. wypożyczono akta do Sądu Rejonowego w Tychach. Odpis apelacji skarżącego został doręczony stronie pozwanej w dniu 18 grudnia 2025 r. W dniu 2 stycznia 2026 r. ponownie wypożyczono akta Sądowi Rejonowemu w Tychach. Dnia 21 stycznia 2025 r. do sądu wpłynęła odpowiedź strony pozwanej na apelację. Dnia 26 lutego 2026 r. skarżący złożył pismo uzupełniające apelację wraz z wnioskiem o przyspieszenie rozpoznania sprawy. Następnie w dniu 2 marca 2026 r. wypożyczono akta Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w Katowicach. Pismem z dnia 30 marca 2026 r. skarżący złożył

kolejne pismo z uzupełnieniem apelacji i powołaniem nowych dowodów. Dnia 2 kwietnia 2026 r. skarżący złożył „wniosek o przyspieszenie rozpoznania sprawy (ponaglenie) w trybie nadzoru administracyjnego i procesowego.” Ponadto skarżący wielokrotnie wnosił pisma za pośrednictwem wiadomości e-mail do Sądu Okręgowego w Katowicach, które następnie były przekazywane Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach.

Pomiędzy wpłynięciem akt wraz z apelacją do Sądu Apelacyjnego w Katowicach (20 sierpnia 2025 r.) i wniesieniem skargi na przewlekłość postępowania (12 maja 2026 r.) upłynęło 9 miesięcy. W tym czasie sąd apelacyjny zarejestrował sprawę, wylosowano sędziego referenta, dokonano kontroli formalnej apelacji i wezwano skarżącego do uzupełnienia braków formalnych wniesionego środka zaskarżenia oraz doręczono apelację stronie przeciwnej. Czynności podejmowane były terminowo i zmierzały do merytorycznego rozpoznania sprawy. Biorąc pod uwagę całokształt okoliczności sprawy nie mamy jeszcze do czynienia z beczynnością, która skutkowałaby koniecznością uwzględnienia skargi.

Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, istotę prawa do sądu należy wiązać raczej z rzetelnym rozpatrzeniem sprawy, a nie z szybkim rozpatrzeniem sprawy – w tym sensie, że nie zawsze szybkie rozpatrzenie sprawy idzie w parze z rzetelnością jej rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2006 r., III SPP 27/06). Z tego względu w analizowanym przypadku brak natychmiastowego rozstrzygnięcia merytorycznego sprawy nie może *per se* uzasadniać stwierdzenia przewlekłości postępowania. Powyższe oznacza więc brak podstaw do stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

Zaznaczenia wymaga ponadto, że przy ocenie czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, sąd bierze pod uwagę również zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. W ocenianej sprawie skarżący po wniesieniu apelacji wniósł szereg pism i wniosków, które m.in. rodziły konieczność wypożyczenia akt, co bez wątpienia ma wpływ na wydłużenie ocenianego postępowania.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w punkcie 2 sentencji postanowienia.

Na podstawie art. 96 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1228) skarżący jest ustawowo zwolniony w całości od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych. W konsekwencji wydanie orzeczenia w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych należało uznać za zbędne. Postępowanie w tym zakresie należało umorzyć na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość w zw. z art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 355 k.p.c., o czym Sąd Najwyższy orzekł w punkcie 1 postanowienia.

Tomasz Przesławski

Oktawian Nawrot

Maria Szczepaniec

M.L.

[r.g.]